

Hepatitt C - smitte, symptomer og behandling

Det finnes en rekke virus som kan framkalle leversykdom. Flere av dem har navn etter bokstavene i alfabetet deriblant hepatitt A, hepatitt B, hepatitt C, hepatitt D og hepatitt E. Virusene har ulike smittemåter og seinfølger.

Smitte

Hepatitt C smitter først og fremst ved urene sprøyter. Tidligere var også blodoverføring en viktig smittevei. Viruset kan bli overført ved seksuell kontakt, men denne smittemåten er uvanlig. Hos 30-40 prosent finner man ingen sikker forklaring på hvordan vedkommende ble smittet.

Forekomst

Viruset ble første gang påvist i 1988 og har stor utbredelse. Om lag 180 millioner eller rundt 3 prosent av verdens befolkning er smittet av hepatitt C. Rundt 3-4 millioner mennesker smittes hvert år og rundt 350 000 personer dør årlig av leversykdommer relatert til hepatitt C verden over. Forekomsten er høyest i Sørøst-Asia, Nord- og Sentral-Afrika (særlig Egypt) og Brasil. I Europa påvises viruset hyppigst Italia, Frankrike og Øst-Europa.

Man regner med at mellom 20 000 og 30 000 personer i Norge har hepatitt C. Sykdommen er fortsatt relativt ukjent og ofte omgitt av fordommer og tabuer.

Symptomer

De aller fleste som blir smittet av hepatitt C får ingen symptomer. Smitten blir derfor ofte oppdaget tilfeldig i forbindelse med at blodet blir undersøkt av andre årsaker. Av de som blir syke er de vanligste symptomene influensalignende plager, utslett, slapphet, vonde ledd, ubehag i magen, gulsott, mørk urin og lys avføring.

Diagnose

Hos åtte av ti personer kan smitten påvises (med EIA-test) 5-6 uker etter smittetidspunktet. Hos de øvrige gir testen utslag innen 12 uker. Det finnes en test (HCV-RNA) som kan påvise viruset allerede 1-2 uker etter at man er smittet.

Hvem bør teste seg?

Hepatitt C medfører vanligvis få eller ingen symptomer. Det er derfor viktig at personer som kan ha vært utsatt for en mulig smitterisiko tester seg. Dette gjelder særlig:

- personer som noen gang har injisert stoff med sprøyte
- personer som har sniffet kokain
- hivpositive
- menn som har sex med menn
- mottakere av blodprodukter før 1992 i Vest-Europa (inkl. Norge), Nord-Amerika, Japan, New Zealand og Australia og mottakere av blodprodukter uansett tidspunkt i andre enn de nevnte landene
- innvandrere fra land med høy forekomst av hepatitt C
- personer som kan ha blitt utsatt for urene sprøyter i helsevesenet
- personer med tegn til leverbetennelse i blodprøver
- personer som har vært utsatt for sprøytetikk ved uhell
- personer som har fått tatovering under utilfredsstillende hygieniske forhold
- pasienter som har fått tannbehandling, profesjonell barbering og lignende i land med høy forekomst av viruset
- pasienter i dialyse

Forløp

Viruset hepatitt C er vanskelig å bekjempe for menneskets immunsystem. Mellom 50 og 85 prosent klarer derfor ikke å kvitte seg med det. Hvis viruset fortsatt finnes i blodet seks måneder etter smittetidspunktet, kaller man tilstanden for kronisk hepatitt C. Det er en livslang sykdom som uten behandling fører til alvorlig leverskade (leversvikt med risiko for leverkreft) etter 20-40 år hos om lag 20 prosent. Leverkreft er blant de ti vanligste kreftformene i verden. Hos de aller fleste er årsaken hepatitt B og C.

Behandling

Alle som har kronisk infeksjon med hepatitt C bør få tilbud om en vurdering hos en spesialist i infeksjonsmedisin, magetarmsykdommer eller barnesykdommer.

Nye behandlingsmuligheter gjør at de fleste i dag kan kureres for hepatitt C. Formålet er å

forhindre skrumplever som kan medføre økt risiko for leverkreft og/eller leversvikt.

Det finnes seks varianter av hepatitt C-virus. De kalles genotyper og reagerer ulikt på behandling. En kartlegging av virusets egenskaper er derfor viktig før man tar stilling til om og når behandling bør settes i gang. I Norge er genotype 3 og 1 vanligst.

Behandlingen pågår som regel i 12 uker og er mest aktuell for rusfrie personer og ellers stort sett friske personer under 65-70 år som har en vedvarende leverbetennelse vurdert ut i fra blodprøver og andre undersøkelser av leveren .

De hyppigste bivirkningene er influensalignende plager som hodepine, muskelsmerter og slapphet samt irritabilitet og søvnproblemer. Nye og bedre medisiner gjør at behandlingen blir stadig mer effektiv og skånsom.

Hepatitt C anses som kurert når viruset ikke kan påvises i blodet etter avsluttet behandling og seks måneder fram i tid.